

Παιδική κακοποίηση: αναγνώριση συμπτωμάτων από εκπαιδευτικούς

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Φωτο:InfoRightLib

Γνωρίζουμε ότι τα παιδιά-θύματα βίας στο οικογενειακό τους περιβάλλον εμφανίζουν πλήθος από ψυχοσωματικές και άλλου τύπου διαταραχές, από νυχτερινή ενούρηση έως απόπειρες αυτοκτονίας.

Γράφει: Λαμπάκη Κωστάντη - Ψυχολόγος- Δικαστική Ψυχολογία

Η ενδοοικογενειακή βία έχει συχνά αποδέκτες τα παιδιά σε όλες της τις μορφές (σεξουαλική, σωματική, ψυχολογική, λεκτική, παραμέληση) και ασκείται από εκείνους που έχουν το γονεϊκό ρόλο. Γνωρίζουμε ότι τα παιδιά-θύματα βίας στο οικογενειακό τους περιβάλλον εμφανίζουν πλήθος από ψυχοσωματικές και άλλου τύπου διαταραχές, από νυχτερινή ενούρηση έως απόπειρες αυτοκτονίας.

Επίσης γνωρίζουμε ότι αυτά τα παιδιά είναι πιο ευάλωτα στην εμπλοκή τους σε παραβατικές πράξεις και συχνά από θύματα γίνονται δράστες

Το 2006 θεσπίστηκε νέος νόμος (N 3500/2006) για την καταπολέμηση της

ενδοοικογενειακής βίας και σύμφωνα με το άρθρο 23: 'ο εκπαιδευτικός ο οποίος κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του διαπιστώνει ή πληροφορείται ότι έχει διαπραχθεί σε βάρος μαθητή έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας, οφείλει να ενημερώσει το διευθυντή του σχολείου και αυτός εν συνεχεία τον αρμόδιο εισαγγελέα'.

Με αυτόν τον τρόπο, η αντίληψη ότι η ενδοοικογενειακή βία, ιδιαίτερα σε βάρος ανηλίκων, αποτελεί ιδιωτική υπόθεση, εξαλείφεται και καθίσταται σαφές ότι όλοι οι θεσμοί του άτυπου κοινωνικού ελέγχου έχουν υποχρέωση να καταγγείλουν την παιδική κακοποίηση'.

Το Χαμόγελο του Παιδιού στη γραμμή 1056, κατέγραψε το 2011:

- 431 καταγγελίες για κακοποίηση ανηλίκων
- 109 αιτήματα φιλοξενίας παιδιών σε κίνδυνο και
- 15.407 κλήσεις για παιδιά σε κίνδυνο

Ένα από τα βασικότερα προβλήματα στην Ελλάδα, είναι η απουσία του θεσμικού πλαισίου (φορέα) που θα αναλάβει επισήμως (μετά την καταγγελία) την αναγνώριση και την αντιμετώπιση της κακοποίησης.

Στις βαθμίδες της προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν υπάρχει ειδική εκπαίδευση των παιδαγωγών, ούτε επαγγελματίες, όπως παιδοψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί κ.ά., που θα μπορούσαν να διαγνώσουν και να χειριστούν ένα παρόμοιο περιστατικό κακοποίησης, εμφανές στο πλαίσιο της σχολικής τάξης.

Ακόμα και στην περίπτωση που διαγνωσθεί το περιστατικό, δεν είναι θεσμικά κατοχυρωμένη η λειτουργική σχέση του σχολείου με τις κοινωνικές υπηρεσίες του δήμου, ώστε να παραπέμπονται τα περιστατικά και να τυγχάνουν κατάλληλης μεταχείρισης και αντιμετώπισης

Το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού κατέβαλε μια προσπάθεια να αναπληρώσει το επιμορφωτικό κενό, εκδίδοντας το 1987 έναν οδηγό για επαγγελματίες υγείας, χωρίς ωστόσο να επικεντρώνεται στους εκπαιδευτικούς και σίγουρα χωρίς ο οδηγός αυτός να συνιστά ένα υποχρεωτικό εγχειρίδιο.

Πέραν όμως από τη έλλειψη του θεσμικού πλαισίου, υπάρχουν και άλλοι λόγοι που οι εκπαιδευτικοί διστάζουν να προβούν σε καταγγελία, όπως ο φόβος ότι οι υποψίες μπορεί να είναι λανθασμένες και πως τα σημάδια μπορεί να είναι συμπτωματικά ή να προήλθαν από ατύχημα.

Υπάρχουν βέβαια ορισμένα συμπτώματα, τα οποία με συστηματική

παρακολούθηση, μπορούν να αποτελέσουν σαφή στοιχεία – ενδείξεις κακοποίησης.

Τα είδη της κακοποίησης είναι τα εξής:

- Σωματική
- Ψυχολογική- Συναισθηματική
- Σεξουαλική
- Παραμέληση

Σημάδια αναγνώρισης

Τα παρακάτω σημάδια όταν παρατηρούνται σε κάποιο παιδί, για ένα χρονικό διάστημα, ενδέχεται να αποτελούν ενδείξεις κακοποίησης ή παραμέλησης:

- Εμφανίζει απότομη αλλαγή στη συμπεριφορά του ή/και στη σχολική του επίδοση
- Δεν έχει εξετασθεί από γιατρό για προβλήματα υγείας που παρατήρησαν οι δάσκαλοι και επισήμαναν στους γονείς
- Έχει μαθησιακές δυσκολίες ή δυσκολίες συγκέντρωσης που δεν έχουν σε οργανικά ή παθολογικά και ψυχολογικά αίτια
- Είναι πάντα σε εγρήγορση, σαν να φοβάται ότι κάτι κακό πρόκειται να του συμβεί
- Υπάρχει ελλιπής κηδεμονία
- Είναι υπερβολικά παθητικό, συγκαταβατικό, αποσύρεται
- Έρχεται στο σχολείο νωρίτερα, φεύγει αργότερα και ποτέ δεν θέλει να γυρίσει σπίτι.

Πιο αναλυτικά:

Σωματική Κακοποίηση

- Ανεξήγητες ή επαναλαμβανόμενες κακώσεις, εγκαύματα, μώλωπες, πρηξίματα, σημάδια σε πρόσωπο, κεφάλι, πόδια, πλάτη, στήθος, μηρούς. Κακώσεις σε διαφορετικά στάδια ίασης που δείχνουν ότι δεν έγιναν όλα την ίδια χρονική στιγμή (άρα πρόκειται για επαναλαμβανόμενη κακοποίηση)
- Κακώσεις όπως σημάδια από ανθρώπινη δαγκωνιά, εγκαύματα από τσιγάρα, σπασμένα κόκαλα, τρυπημένο δέρμα, μαλλιά που λείπουν, μωλωπισμένα μάτια και στόμα, αποτυπώματα από ράβδο, ζώνη, χέρι ή άλλου αντικειμένου
- Κακώσεις που δεν αιτιολογούνται επαρκώς από το παιδί ή από τους γονείς ή πέφτουν σε αντιφατικές εξηγήσεις, δεν αντιμετωπίζονται

ιατρικά και καλύπτονται σκόπιμα από ανάλογα ρούχα

- Παράπονα των παιδιών ότι πονούν ή ότι δυσκολεύονται να κινηθούν
- Σημάδια από δυνατό σφίξιμο (Στους βραχίονες ή στο στήθος)
- Τραύματα λόγω βύθισης σε νερό (Παρατηρούνται όταν ένα χέρι ή πόδι ή γλουτός βυθιστούν σε πολύ ζεστό νερό)

Τραύματα οστών και κλειδώσεων

Κατάγματα πρέπει να εγείρουν υποψία αν υπάρχουν ενδείξεις για μεγάλο πόνο, απώλεια κινητικότητας, πρήξιμο ή εκτόπισμα. Τα πιο συνηθη μη τυχαία κατάγματα παρατηρούνται στους βραχίονες, στα πόδια και στα πλευρά.

Τραύματα από τράνταγμα

Τα τραύματα από τράνταγμα μπορούν να προκαλέσουν υπνηλία, δυσκολία στη σίτιση ενός παιδιού ή παροξυσμό κλάματος. Συνοδεύονται συχνά από μώλωπες στους ώμους ή στο λαιμό.

Άλλα Διαγνωστικά Χαρακτηριστικά

- Καθυστέρηση στην αναζήτηση βοήθειας
- Ιστορικό με ασάφειες, που δεν ταιριάζουν με την κλινική εικόνα ούτε με την εξελικτική φάση του παιδιού
- Βλάβες συχνά πολλαπλές και πολύμορφες (π.χ. κάταγμα και εκχυμώσεις)
- Βλάβες χαρακτηριστικές κακοποίησης (π.χ. ρήξη άνω χείλους, έγκαυμα σε πέλμα)
- Ο τρόπος που οι γονείς μιλούν στο ή για το παιδί τους δείχνει απόρριψη, 'δύσκολο', 'χαζό', 'γκρινιάρικο', 'αρρωστιάρικο', 'κακό' ή δεν αναφέρονται ονομαστικά σε αυτό το παιδί, σε αντίθεση με τα άλλα τους παιδιά
- Οι βλάβες υποχωρούν μόλις εισαχθεί το παιδί στο νοσοκομείο
- Το παιδί αναφέρει κάκωση από τους γονείς του ή δίνει αταίριαστη εξήγηση για κάποια κάκωση
- Το παιδί δεν αντιδρά στον αποχωρισμό από τους γονείς, φαίνεται να προτιμά το νοσοκομείο από το σπίτι, ακολουθεί εύκολα τους επαγγελματίες
- Φόβος του παιδιού απέναντι στην παροχή ιατρικής βοήθειας ή στην επικοινωνία του σχολικού υπεύθυνου με τους γονείς του.

Συναισθηματική (Ψυχολογική) Κακοποίηση

- Το παιδί παρουσιάζει ακραίες συμπεριφορές (υπερβολικά δεκτικό/συγκαταβατικό, υπερβολικά παθητικό, υπερβολικά απαιτητικό)
- Διαταραχές στη συμπεριφορά όπως κλοπή, φυγή, καταστροφική συμπεριφορά

(βανδαλισμός, φωτιές, κακοποίηση ζώων)

- Είναι ανάρμοστα ενήλικο (ετοιμάζει και φροντίζει μονίμως τα άλλα παιδιά)
- Παρουσιάζει στοιχεία παλινδρόμησης, όπως θηλασμός του αντίχειρα, στερεοτυπικές κινήσεις
- Νοητική ή συναισθηματική στέρηση
- Ανασφάλεια, χαμηλή αυτοεκτίμηση, απόσυρση
- Δυσκολία στη δημιουργία σχέσεων με τα άλλα παιδιά και με τους δασκάλους/καθηγητές
- Χαμηλές σχολικές επιδόσεις και σχολική συμμετοχή
- Υπερβολική αντίδραση του παιδιού στην αποτυχία, φόβος να αντιμετωπίσει νέες καταστάσεις

Σεξουαλική Κακοποίηση

- Απόσυρση και ενδοστρέφεια
- Σεξουαλικές γνώσεις ή συμπεριφορά που δεν ταιριάζουν με την ηλικία του παιδιού
- Επίμονος αυνανισμός, συχνά σε ακατάλληλο περιβάλλον
- Προκλητική συμπεριφορά απέναντι σε ενήλικες και ανάρμοστα φιλιά
- Συμπεριφορά σεξουαλικού χαρακτήρα προς ενήλικες και παιδιά
- Δυσκολεύεται να καθίσει ή και να περπατήσει
- Ξαφνικά αρνείται να πάρει μέρος σε ασκήσεις γυμναστικής ή οποιαδήποτε άλλη παρεμφερή δραστηριότητα
- Αναφέρει (το ίδιο ή οι γονείς του) ότι βλέπει εφιάλτες ή/και ότι βρέχει το κρεβάτι του τη νύχτα
- Αναφέρει ότι έχει κακοποιηθεί

Παραμέληση

- Διαρκής πείνα, κόπωση και χαμηλό σωματικό βάρος
- Κακή σωματική υγιεινή (άπλυτο, αχτένιστο, απεριποίητο)
- Ακατάλληλη ένδυση για την εποχή (π.χ. καλοκαιρινά ρούχα το χειμώνα)
- Ασταθής σχολική φοίτηση ή εγκατάλειψη του σχολείου
- Πολλές αδικαιολόγητες απουσίες
- Απουσία επιτήρησης - αναφορές από το παιδί ότι δεν υπάρχει κανείς να το φροντίζει
- Παρατεταμένη παραμονή στο σχολείο, χωρίς λόγο
- Χρόνια ιατρικά προβλήματα τα οποία δεν αντιμετωπίζονται
- Κλέβει ή ζητιανεύει χρήματα
- Χαμηλή αυτοεκτίμηση και τάσεις αυτοκαταστροφής
- Αντικοινωνική συμπεριφορά - έλλειψη φίλων.

Πηγή: iatronet.gr